

วิถีเมืองและชนบท กับ ความอยู่เย็นเป็นสุข

*การประชุมประจำปี 2550 ของ สศช.
เรื่อง "ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย"
วันศุกร์ที่ 6 กรกฎาคม 2550*

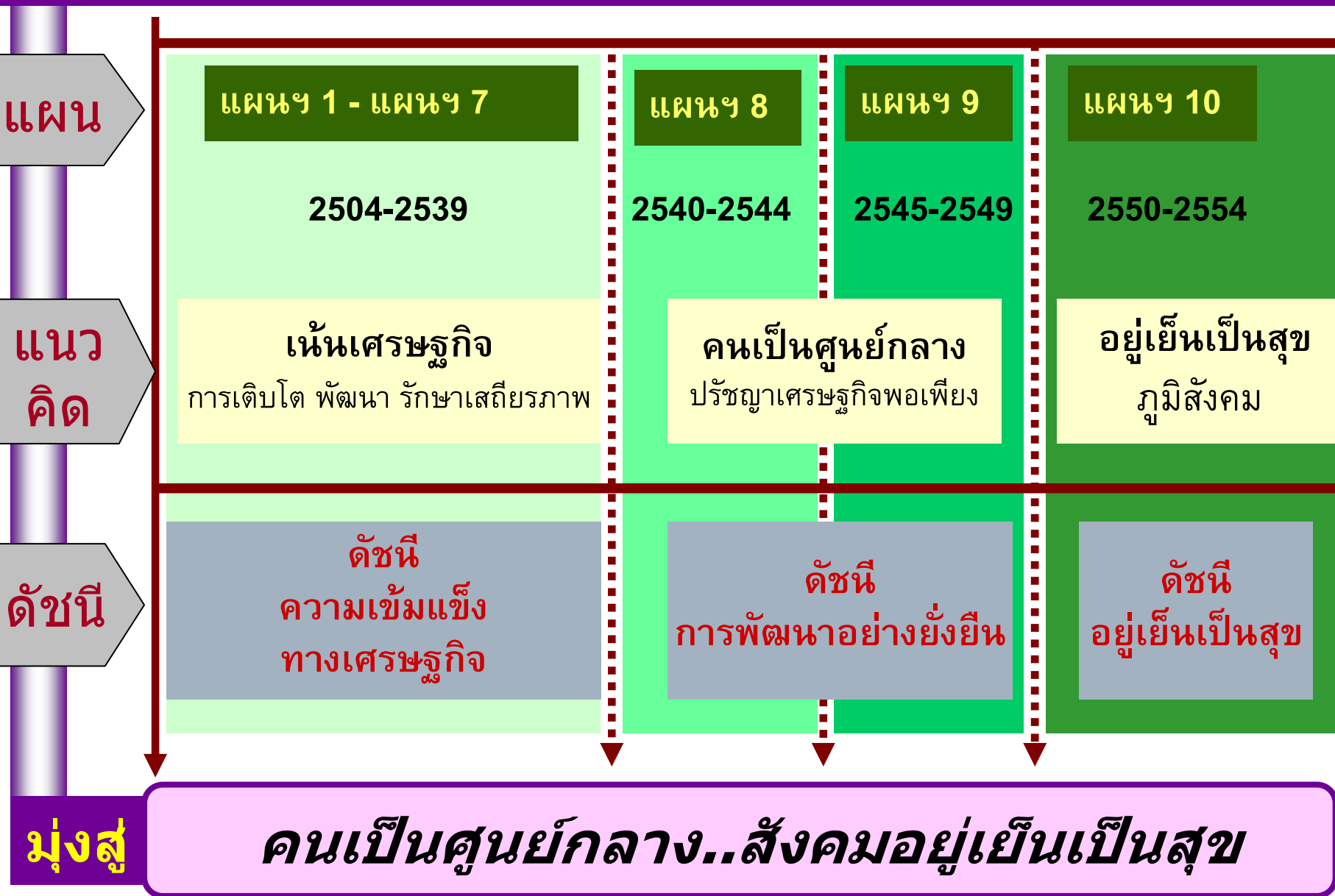
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วิถีเมืองและชนบท กับ ความอยู่เย็นเป็นสุข

1. หลักการ / วัตถุประสงค์
2. กรอบแนวคิดความอยู่เย็นเป็นสุข
3. วิถีเมืองและชนบทในบริบทที่เปลี่ยนแปลง
4. กระบวนการพัฒนาเมืองและชนบทสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข
5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุข
ในชนบทและเมือง

การปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาศักยภาพ

ยึดแนวความคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวม "คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา"

ปรับจาก
มุ่งพัฒนา
เศรษฐกิจ

สู่ คนเป็น
ศูนย์กลาง
ความอยู่ดีมีสุข

ปรับวิธีคิด
แบบแยกส่วน
รายสาขา

สู่ องค์กรรวม
บูรณาการ
เชื่อมโยงทุกมิติ

ปรับกระบวนการ
การพัฒนา
จากบน
ลงล่าง

สู่ กระบวนการ
พัฒนา
จากล่างขึ้นบน

ผล
ประโยชน์
ประชาชน

การมีส่วนร่วม
ของ
ประชาชน

ยึดคนเป็นตัวตั้ง
ประชาชนได้รับประโยชน์
มีความอยู่ดีมีสุข

ยึดหลัก "ภูมิสังคม" ตามความ
แตกต่างหลากหลายของ
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ
ของพื้นที่ กับวิถีชีวิตชุมชน

เริ่มพัฒนา "ตามลำดับขั้น"
ด้วยการพึ่งพาตนเอง-รวมกลุ่ม
สร้างเครือข่าย-เชื่อมสู่ภายนอก
"ระเบิดจากข้างใน"

การอยู่ร่วมกันด้วยสันติสุขระหว่างคนกับคน
ระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

วิ ต ถุ ป ระ ส ง ค์

นำเสนอสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในเมืองและชนบท พร้อมทั้งตัวอย่างข้อเท็จจริงที่สะท้อนการปรับเปลี่ยนกระบวนการทรรศน์การพัฒนาและวิถีชีวิตของคนในเมืองและชนบท ในทิศทางที่มุ่งสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

จุดประกายให้เกิดการระดมความคิดเห็น เกี่ยวกับกรอบแนวคิดกระบวนการ และวิธีการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขในพื้นที่เมืองและชนบท เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านนี้ชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขที่มีความหลากหลายแตกต่างกันทั้งในเมืองและชนบท

นำไปสู่การกำหนดนโยบายการและขับเคลื่อนพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขในพื้นที่เมืองและชนบทที่เหมาะสม สอดคล้องกับภูมิสังคมในแต่ละพื้นที่ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

2. กรอบแนวคิดความอยู่เย็นเป็นสุข

- ❖ ความอยู่เย็นเป็นสุขในบริบทโลก
- ❖ ความอยู่เย็นเป็นสุขในบริบทไทย
- ❖ ความอยู่เย็นเป็นสุขในชนบทและเมือง

บริบทโลก

เน้นความอยู่ดีมีสุขของคน พัฒนาดังนี้เกี่ยวข้องกับความสุข

กรอบแนวคิดการพัฒนา

แนวคิดการพัฒนาคอน

ความอยู่ดีมีสุขของคน (well being)
เริ่มจากตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน
ขยายสู่ความสามารถ/ศักยภาพของคน

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

คน ความอยู่ดีมีสุขของคนทั้งปัจจุบันและ
อนาคต

การพัฒนาเครื่องชี้วัด

เพื่อประเมินผลต่อคน คุณภาพชีวิต การพัฒนาที่ยั่งยืน

ดัชนีการพัฒนาคอน

Human Development Index

สุขภาพดี-ชีวิตยืนยาว การศึกษา รายได้

ดัชนีคุณภาพชีวิต

ของ UNESCAP

สุขภาพ การใช้สติปัญญา ชีวิตการทำงาน ชีวิตครอบครัว
ชุมชน สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม

ดัชนีความสุขมวลรวม

Gross National Happiness

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อนุรักษ์วัฒนธรรม อนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่สมดุลเป็นธรรม บริหารจัดการที่ดี

บริบทไทย

ดัชนีชี้วัดในระดับภาพรวม

- ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยหน่วยราชการ นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง
- ใช้เป็นเครื่องบ่งชี้สภาพการพัฒนาของประชาชน มุ่งในเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชนในเชิงวัตถุประสงค์เป็นหลัก
- ดัชนีความอยู่ดีมีสุข ดัชนีวัดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ ดัชนีการพัฒนายั่งยืน ตัวชี้วัดภาวะสังคม เกณฑ์พื้นฐานการดำรงชีวิต 10 ประการ

ดัชนีชี้วัดในระดับเมือง

- ร่วมขับเคลื่อนโดย ชุมชน ประชาสังคมภาคราชการ อปท. องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคการเมือง แลภาคธุรกิจ มุ่งให้เกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาเมืองและชุมชนของตนเอง ภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ๖ โดยยึดพื้นที่/ชุมชน เป็นหลัก
- องค์ประกอบหลัก 4 มิติ : 1) สภาพแวดล้อมน่าอยู่ คุณภาพชีวิต-วิถีชีวิตดี 2) ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) เศรษฐกิจฐานรากเข้มแข็ง 4) ระบบบริหารจัดการดี

ดัชนีชี้วัดในระดับชุมชน/พื้นที่

- เริ่มจากการหาแนวทางแก้ปัญหาทุกขภาวะของคนในสังคม (ความยากจน ทรัพยากร ธรรมชาติและสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม) พัฒนาไปสู่การวัดความสุขในชุมชน/พื้นที่
- พัฒนาโดยภาคประชาชน NGOs
- เช่น ดัชนีวัดความสุขของประชาชนชาวไทย ดัชนีวัดโครงการชุมชนเป็นสุขภาคอีสาน

ความหมาย และองค์ประกอบ “ความอยู่เย็นเป็นสุข”

“ความอยู่เย็นเป็นสุข”

สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้ง จิต กาย ปัญญา
ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม และสัมพันธ์
กันได้ถูกต้องดีงาม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน
และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การมีจิตสำนึก
ประชาธิปไตย
สังคมที่มีธรรมาภิบาล
ความสมานฉันท์

สังคม
ประชาธิปไตย
ที่มีธรรมาภิบาล

ปัจจัยพื้นฐานการ
ดำรงชีวิต
ความปลอดภัยใน
ชีวิตและทรัพย์สิน
คุณภาพสิ่งแวดล้อมดี
ระบบนิเวศสมดุล

สภาพแวดล้อม
ระบบนิเวศสมดุล

การมีสัมมาชีพ
เศรษฐกิจเข้มแข็ง
ความเป็นธรรม
ทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจเข้มแข็ง
เป็นธรรม

6
องค์
ประกอบ

ปัจจัย
พื้นฐานร่วม
ในการ
สร้างสุข

การมีสุขภาวะ

- สุขภาพกายดี
- สุขภาพจิตดี/
มีคุณธรรม
- สติปัญญา ใฝ่รู้

ครอบครัว
อบอุ่น

- บทบาทหน้าที่ขอ
ครอบครัว
- สัมพันธภาพใน
ครอบครัว

ชุมชนเข้มแข็ง

- ชุมชนพึ่งตนเองได้
- การมีส่วนร่วม
ของชุมชน
- ชุมชนเกื้อกูลกัน

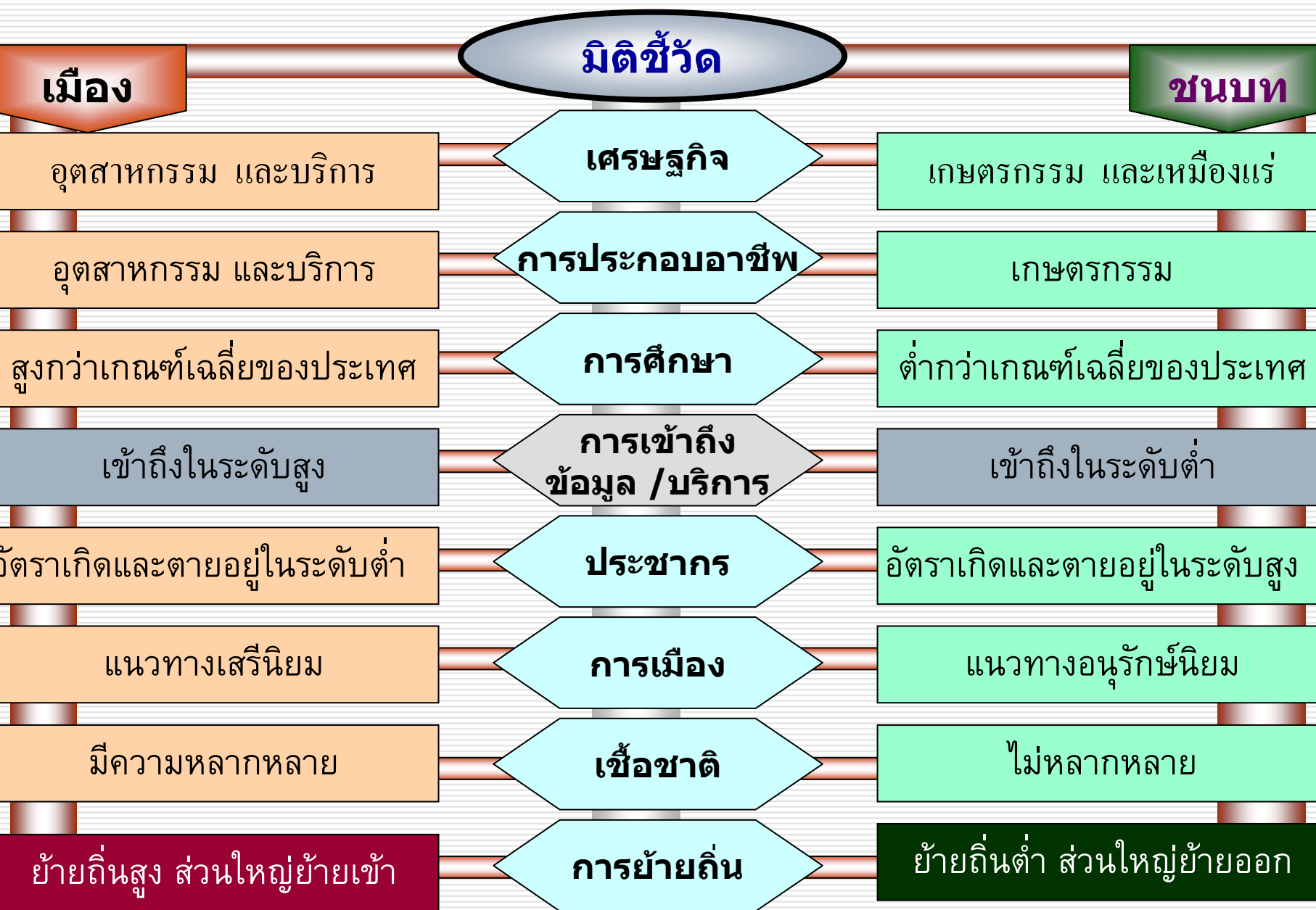
ประเด็นชีวิตความแตกต่างระหว่างเมืองและชนบท		
องค์ประกอบ	เมือง	ชนบท
การมีสุขภาวะ	มีโอกาสเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพมากกว่า มีโรคเครียด ภูมิคุ้มกันอ่อนแอ มีโอกาสด้านการศึกษาสูง	บริการการแพทย์และสาธารณสุขไม่ทั่วถึง ขาดสุขอนามัย ขาดสถานศึกษา ครู และอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย
ครอบครัวอบอุ่น	เด็กถูกทอดทิ้งเพิ่มขึ้น ผู้สูงอายุมีแนวโน้มได้รับการดูแลดีขึ้น	ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งให้อยู่ลำพัง เด็กเร่ร่อนถูกทอดทิ้งเพิ่มขึ้น
ชุมชนเข้มแข็ง	ประชากรแตกต่างหลากหลาย การรวมตัว/ร่วมมือกันมีน้อย ความสัมพันธ์ผิวเผิน ไม่เป็นกันเอง มีแบบแผน ชับซ้อน	มีความผูกพัน เกื้อกูล ช่วยเหลือซึ่งกันและกันแบบญาติพี่น้อง การรวมตัวกันเหนียวแน่น ความสัมพันธ์เป็นแบบส่วนตัว จริงใจ
เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	อาชีพนอกภาคเกษตร มีรายได้ต่อหัวสูง แต่ต้องเผชิญปัญหาค่าครองชีพสูง	อาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีปัญหาขายจากรายได้ต่ำ ไม่เพียงพอกับรายจ่าย
สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	เข้าถึงบริการสาธารณสุขปลอดภัย สาธารณูปการมีปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาอาชญากรรม มีปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะ มลพิษทางอากาศ น้ำ และเสียง	ขาดแคลนปัจจัยพื้นฐาน น้ำสะอาด/อาหาร ที่อยู่อาศัยไม่ถูกสุขลักษณะ ขาดแคลนแหล่งน้ำ และที่ดินทำกิน สภาพแวดล้อม/ระบบนิเวศที่ดีกว่า ความเสี่ยงต่อภัยธรรมชาติสูง
สังคมประชาธิปไตยฯ	มีความตื่นตัวทางการเมืองและการใช้สิทธิเลือกตั้ง	เริ่มตื่นตัวทางการเมืองและการใช้สิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้น

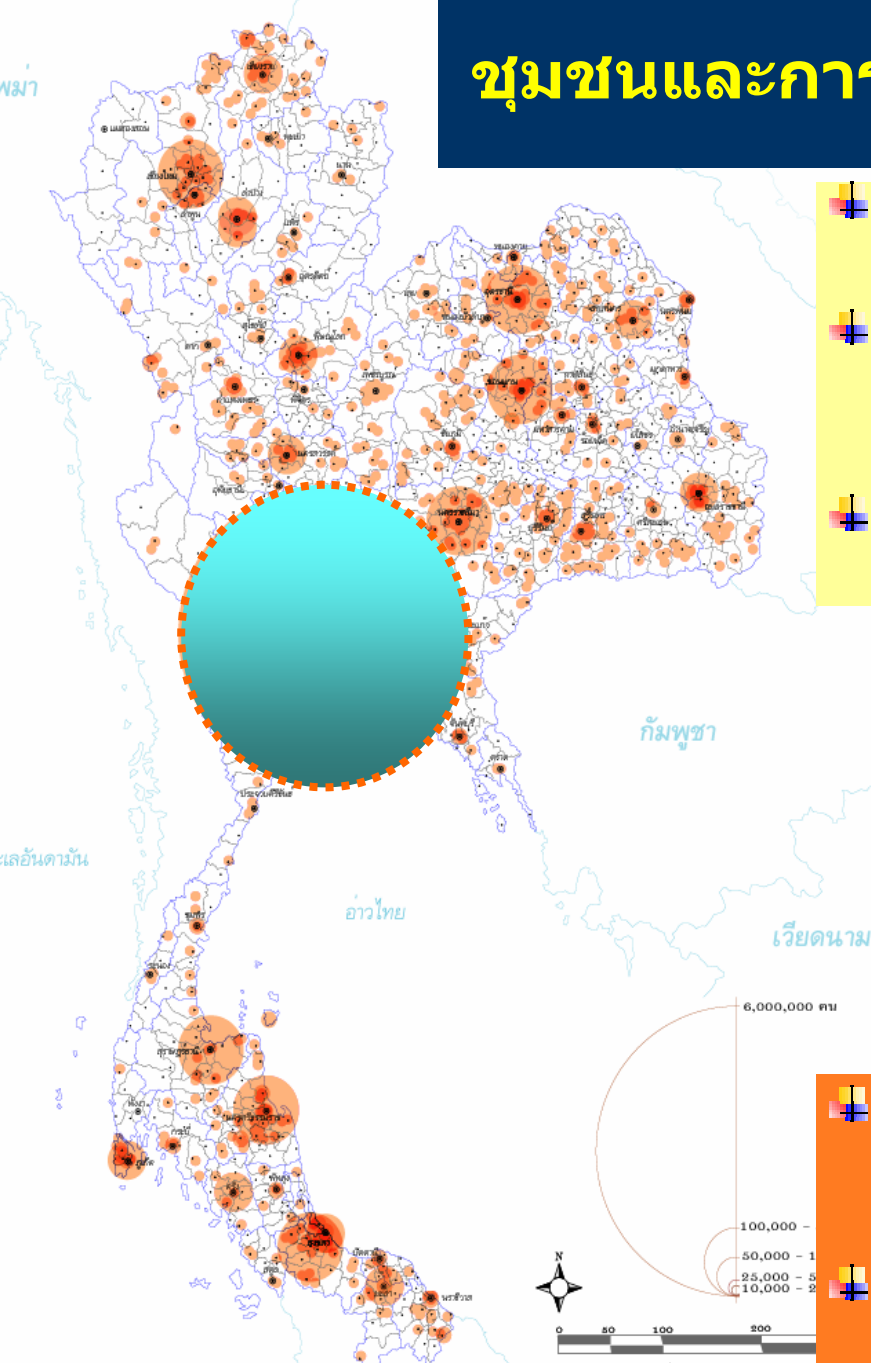
3. วิถีเมืองและชนบท ในบริบทที่เปลี่ยนแปลง

- ✳ กรอบแนวคิดของเมืองและชนบท
- ✳ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของวิถีเมืองและชนบท
- ✳ นโยบายการพัฒนาในพื้นที่เมืองและชนบท
- ✳ ประเด็นท้าทาย

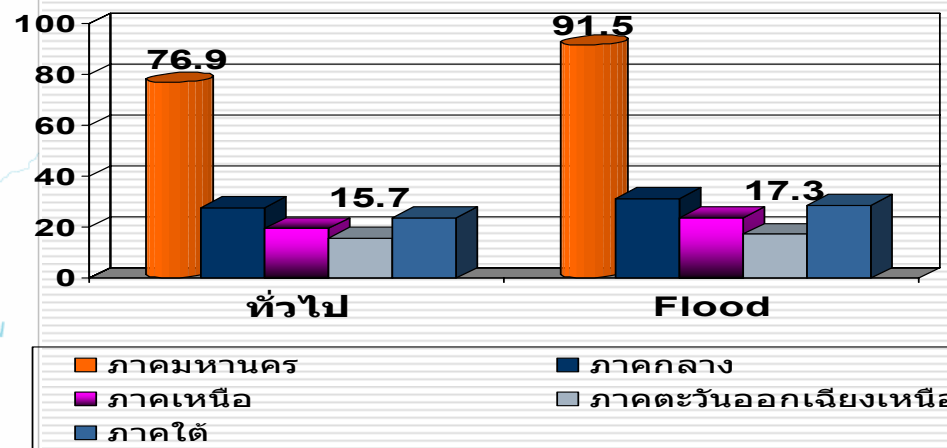
ความแตกต่างของเมืองและชนบทเชิงเปรียบเทียบ

ชุมชนและการกระจายตัวของประชากร (ปี 49)

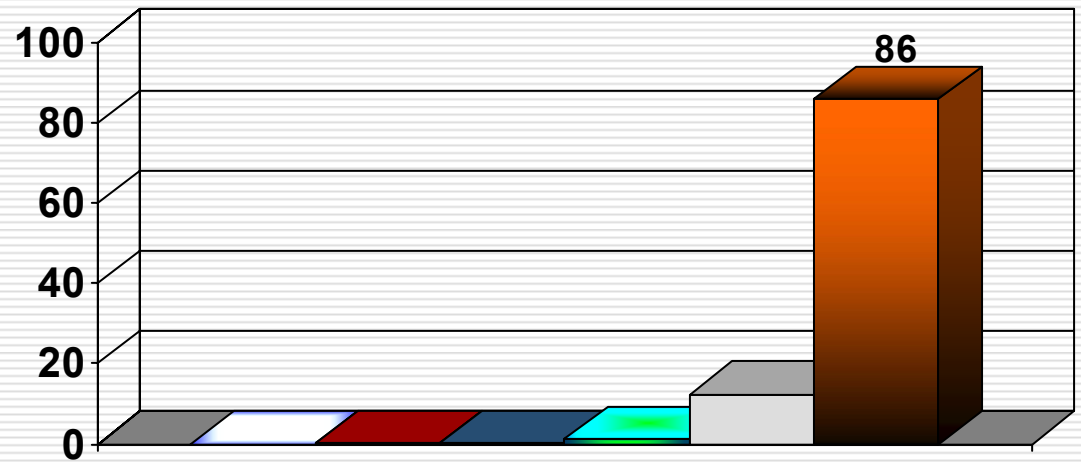
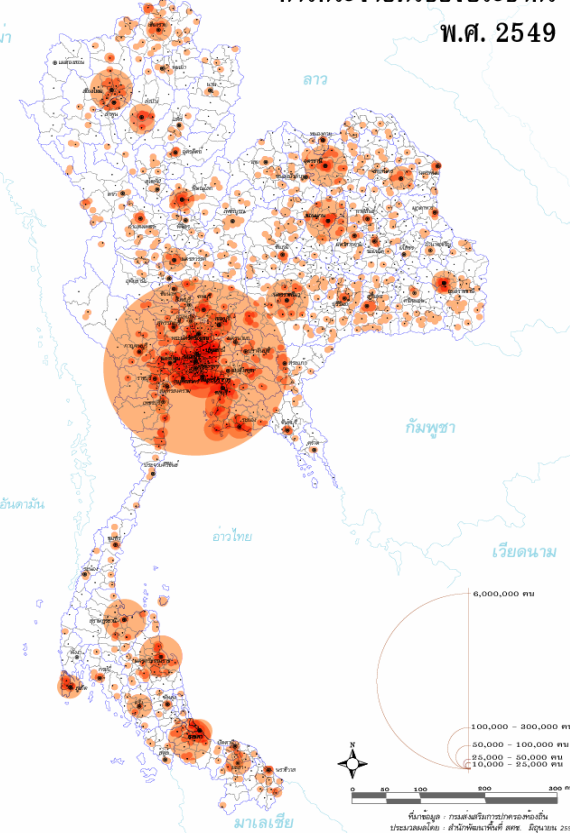
- ประเทศไทยมีสัดส่วนเมือง ร้อยละ 29.3 และ 34. ตามนิยามทั่วไป และ นิยามของ Flood ตามลำดับ
- จากระบบเมืองขนาดกลาง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกระจายความเจริญสู่ชนบทและเพาะบ่มนวัตกรรมแก่ชุมชนโดยรอบ
- กทม. เป็น เมืองโตเดี่ยว โดยมีประชากร 5.7 ล้านคน ใหญ่กว่าเมืองอันดับสองคือ ทน.นครราชสีมา 36 เท่า

- ประชากรกระจุกตัวในตอนกลางของประเทศไทย โดยเฉพาะ ฉนวนการพัฒนากรอบอ่าวไทย (กทม. ปริมณฑล ESB WSB)
- การขยายตัวส่วนใหญ่เกิดในแหล่งอุตสาหกรรมและเกี่ยวเนื่อง นอกเขตเทศบาล เช่น ออรัยา ชลบุรี ระยอง

ระบบชุมชนขนาดสมดุล

พ.ศ. 2549

สัดส่วนร้อยละ

- เมืองขนาดใหญ่กว่า 6 ล้านคน
- ขนาดกลาง 1-3 แสนคน
- ขนาดกลาง 0.5-1.0 แสนคน
- ขนาดกลาง 2.5-5.0 หมื่นคน
- ขนาดเล็ก 10,000-25,000 คน
- ชุมชนชนบท

ชุมชนชนบท

6,687 ชุมชน
/ 86%

เมืองขนาดเล็ก

(10,000-25,000 คน)
962 เมือง / 12.4%

เมืองขนาดกลาง

(25,000-50,000 คน)
91 เมือง / 1.2%

เมืองขนาดเล็ก

(50,000-100,000 คน)
27 เมือง / 0.4%

เมืองขนาดกลาง

(100,000 – 300,000 คน)
10 เมือง / 0.13%

เมืองขนาดใหญ่

(6,000,000 คน)
1 เมือง คือ กทม.
ใหญ่กว่าเมือง
อันดับสอง
36 เท่า

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของวิถีเมืองและชนบท

โครงสร้าง อายุ

เข้าสู่โครงสร้างประชากรสูงอายุ สัดส่วนวัยชราเพิ่มจาก 9.5 เป็น 10.3
สัดส่วนวัยชราและเด็กในเขตชนบทสูงกว่าเขตเมือง
(ยกเว้น กทม.)

การว่างงาน การออม ความยากจน

ปี 49 มีคนจน 6.1 ล้านคน โดยร้อยละ 89 อยู่ในชนบท
ภาคอีสานคนจนมากที่สุด/กม.คนน้อยที่สุด (16.7% และ 0.5%)
เขตเมืองว่างงานน้อยกว่าชนบท
กม.ว่างงานต่ำสุด 1.11% ภาคใต้ว่างงานสูงสุด 1.6 %

การศึกษา (จำนวนปีที่ศึกษา)

ค่าเฉลี่ยประเทศไทย 8.2 ปี
เขตเมือง 9.1 ปี ชนบท 6.8 ปี

ความจำเป็น พื้นฐาน

ชนบทมีปัญหการเข้าถึงน้ำดื่มสะอาด
เมืองมีปัญหที่อยู่อาศัย

สุขอนามัย

ประชากรวัยชราเป็นโรคเรื้อรัง 48%
คนชนบทดื่มสุรา สูบบุหรี่มากกว่าคนเมือง

สถานภาพ สตรี

ผู้หญิงในชนบทมีการศึกษาดำกว่าชาย

แนวทาง
แก้ปัญหา
ความเหลื่อมล้ำ
เมือง-ชนบท

นโยบายการพัฒนาในพื้นที่เมืองและชนบท เน้นกระจายอำนาจ และความอยู่ดีมีสุขของคนและสังคม

กระจายอำนาจ

- ⊕ ถ่ายโอนภารกิจ 181 จาก 245 ใน 6 ด้าน
- ⊕ รัฐจัดสรรรายได้ให้ อปท. 25.17 % ในปี 50 และแก้ไข พรบ.กำหนดแผนฯ โดยตั้งแต่ปี 50 อปท. จะมีรายได้ 25% ของรายรับ
- ⊕ จัดทำแผนกระจายอำนาจฯ และแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 2 ถ่ายโอนภารกิจให้ อปท. 115 งาน ในปี 52-53

ยุทธศาสตร์ประชาชนอยู่ดีมีสุข

- ⊕ พัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม และกระบวนการสร้างปัญญา โดยอำเภอและจังหวัดสนับสนุนการขับเคลื่อน
- ⊕ ปัจจุบันอนุมัติ 61,807 โครงการ วงเงิน 4,727 ล้านบาท โดยหมู่บ้าน/ชุมชนดำเนินการเองเกือบทั้งหมด

การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในสังคม

- ⊕ เน้นสร้างศักยภาพคนและชุมชน ในการสร้างรายได้ภายใต้ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข เกษตรทฤษฎีใหม่ โดยการ พัฒนาหมู่บ้านตามหลักปรัชญา ศกพ. และสนับสนุนการตลาด (สนับสนุนงบแล้ว 10,000 ล้านบาท)
- ⊕ ขยายโอกาสการศึกษา พัฒนานโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมไทย เพื่อขยายโอกาสการเข้าถึงบริการสังคม

ประเด็นท้าทายสำคัญที่มีผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุข

**การปรับเปลี่ยนโครงสร้างประชากร
เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ**

จะส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนิน
ชีวิตของคนในเมืองและชนบท

การเปลี่ยนจากสังคมชนบทสู่สังคมเมือง

การขยายตัวอย่างรวดเร็วของชนบทรอบเมือง
(Peri-urban) นำไปสู่ความต้องการที่อยู่อาศัย
และจัดบริการสาธารณะในมาตรฐานระดับเมือง
ไว้รองรับ การกระจายการพัฒนากิจกรรมทาง
เศรษฐกิจจากเมืองใหญ่สู่กลุ่มเมืองขนาดกลาง

4

**ประเด็น
ท้าทาย**

**ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนา
ระหว่างเมืองและชนบท**

มีผลต่อวิถีชีวิตและความอยู่เย็นเป็นสุข
ของคนในเมืองและชนบท

**กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในการพัฒนามีมากขึ้น
ทั้งในเมืองและชนบท**

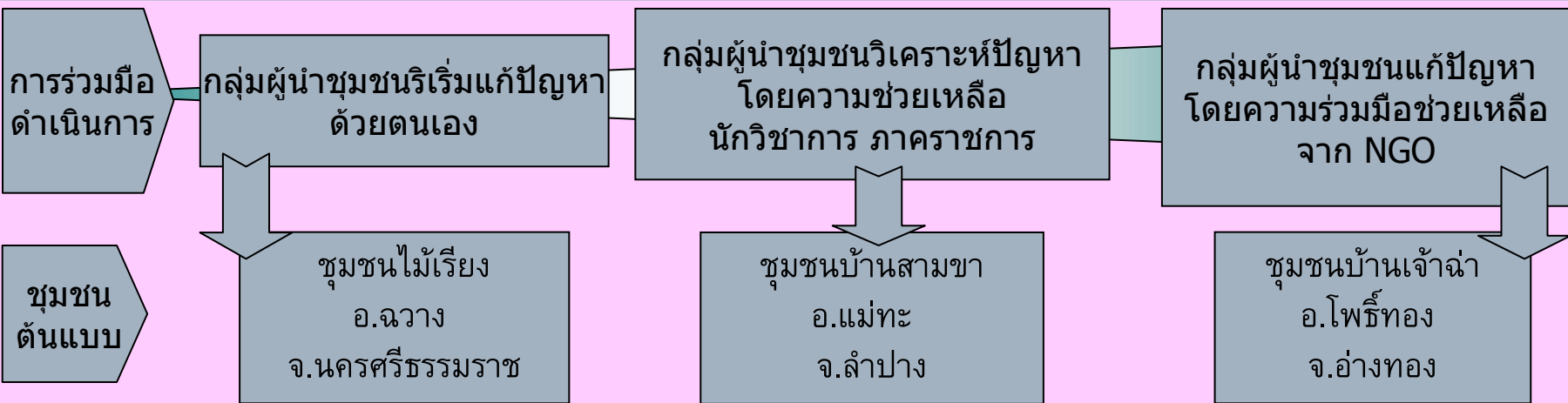
เป็นผลดีต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต
ให้มุ่งสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข

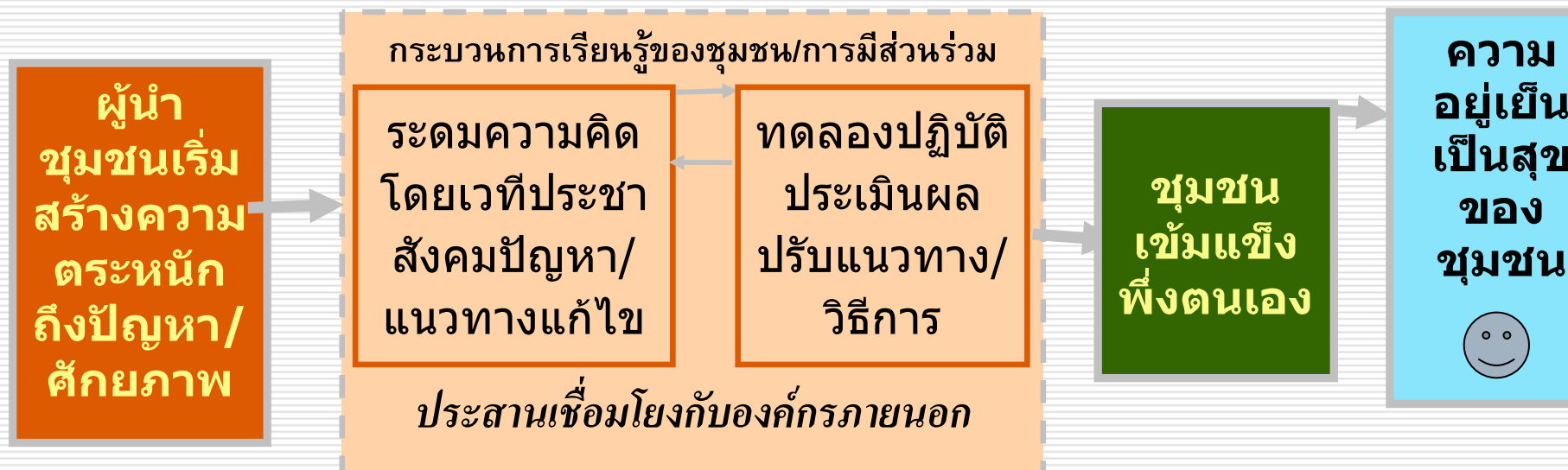
4. กระบวนการพัฒนาเมืองและชนบท สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข

- ❖ กระบวนการพัฒนาชุมชนชนบทต้นแบบ
- ❖ ความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนชนบท
- ❖ ความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนเมือง

กระบวนการชุมชนชนบทต้นแบบ

กระบวนการนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนชนบท

กระบวนการนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนเมือง

ชุมชนที่เข้มแข็งเป็นเงื่อนไขหรือปัจจัยสำคัญของการพัฒนาไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนเมืองและชนบท

เริ่มต้นโดย : การสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน โดยมีกลุ่มผู้นำชุมชน นักวิชาการ และหรือองค์กรเอกชนเป็นผู้ริเริ่มหรือให้การสนับสนุน

ปัจจัยร่วม

ความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนชนบท

สุขภาวะของคนในชุมชนแข็งแรง ครอบคลุมอบอุ่น อยู่กันพร้อมหน้า ชุมชนมีความรัก สามัคคี มีการแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการเสียสละเพื่อส่วนรวม ทุกคนมีงานทำ มีรายได้พอเพียง ไม่มีหนี้สิน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีโครงสร้างพื้นฐานที่สะดวกสบาย อยู่ในสภาพแวดล้อมชุมชนที่ดี มีการสืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรม และมีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ

ปัจจัยร่วม

ความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนเมือง

คนในชุมชนมีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ มีการศึกษาดี สมาชิกในครอบครัวมีความผูกพันใกล้ชิด ผู้สูงอายุได้รับการดูแล คนในชุมชนมีอาชีพมั่นคง มีเงินออมและไม่เป็นหนี้ มีที่อยู่อาศัยมั่นคง อยู่ในชุมชนและเมืองที่สงบ ปลอดภัย และน่าอยู่ มีผู้นำชุมชนที่เสียสละมีการรวมกลุ่มช่วยเหลือกันระหว่างชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาและพิจารณาออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

องค์ประกอบและประเด็นชีวิตความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนเมืองและชนบท				
องค์ประกอบ	ชุมชนเมือง		ชุมชนชนบท	
	ระดับปัจเจก / ครอบครัว	ระดับชุมชน	ระดับปัจเจกครอบครัว	ระดับชุมชน
● การมีสุขภาพ	มีสุขภาพแข็งแรง มีสุขภาพจิตดี ได้รับการบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพ	ได้รับการบริการการแพทย์/สาธารณสุขที่ดี มีคุณภาพอย่างทั่วถึง เยาวชนได้รับการศึกษา/มีความรู้	มีสุขภาพร่างกายจิตใจแข็งแรง	คนในชุมชนมีสุขภาพแข็งแรง
● ครอบครัวอบอุ่น	สมาชิกในครอบครัวใกล้ชิดกัน บุตรมีได้ศึกษาต่อ ประพฤติตัวดี ผู้สูงอายุได้รับการดูแลจากครอบครัว บุตรครอบครัว ช่วยกันทำมาหากิน	ครอบครัวอบอุ่น ไม่ทะเลาะกัน สมาชิกในครอบครัวช่วยกันทำมาหากิน เยาวชนสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ชาวชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างพี่น้อง	สมาชิกในครอบครัวอยู่พร้อมหน้า ร่วมทำกิจกรรมในครอบครัว เข้าใจและเกื้อกูลกัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง ผู้นำครอบครัวมีความรับผิดชอบ คนในครอบครัวมีศีลธรรม ยึดแนว ศกพ.	มีความเอื้ออาทร ผู้สูงอายุไม่ถูกทอดทิ้ง
● ชุมชนเข้มแข็ง		ปลอดภัยเสพติด อาชญากรรมรักและสามัคคี มีส่วนร่วมในการพัฒนา ภาควุมมีใจในชุมชน ช่วยเหลือกันระหว่างชุมชน จัดระเบียบที่อยู่อาศัย ได้รับความช่วยเหลือและร่วมมือจากรัฐ สื่อสารกันภายในชุมชน รวมกลุ่มประกอบอาชีพ มีส่วนร่วมและอิสระในการแสดงความคิดเห็น ปลอดภัยการพนัน มีกองทุนสะสมเพื่อสวัสดิการ ผู้นำชุมชนเสียสละ มีกฎ/กติกาใช้ร่วมกันในชุมชน ผู้ด้อยโอกาสได้รับสวัสดิการสังคม มีการเรียนรู้ คิดเป็นทำเป็น อนุรักษ์/สืบทอดวิถีชีวิตวัฒนธรรม ได้รับข้อมูลข่าวสาร	สร้างความสัมพันธ์ที่ดีของครอบครัวกับชุมชน ชุมชนมีความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีโอกาทำงานให้สังคมและเป็นที่ยอมรับของสังคม	ผู้นำเข้มแข็ง มีสวัสดิการชุมชน เช่นระบบกองทุนให้กู้ยืม สืบทอดภูมิปัญญาศิลปวัฒนธรรม รักษาประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น คนในชุมชนมีความสามัคคี แก้ปัญหา และมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนร่วมกัน

องค์ประกอบและประเด็นชีวิตความเป็นสุขของชุมชนเมืองและชนบท				
องค์ประกอบ	ชุมชนเมือง		ชุมชนชนบท	
	ระดับปัจเจก/ครอบครัว	ระดับชุมชน	ระดับปัจเจก / ครอบครัว	ระดับชุมชน
๔ เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	มีอาชีพมั่นคง ไม่เป็นหนี้ มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย มีเงินออม ขายสินค้าในราคาที่เหมาะสม มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ มีอาชีพเสริม ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง	มีงานทำ/ไม่ว่างงาน มีรายได้เพียงพอต่อค่าครองชีพ ได้รับความช่วยเหลือด้านการเงิน มีแหล่งทำมาหากิน มีสถานที่ฝึกอาชีพ	มีงานทำ/มีแหล่งงานในชุมชน รายได้เพียงพอ ไม่มีหนี้สิน	มีรายได้เพียงพอ ไม่เป็นหนี้ มีงานทำหรือมีอาชีพที่มั่นคง มีความมั่นคงด้านการผลิตอาหาร
๕ สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	มีที่อยู่อาศัยมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	มีสวนสาธารณะ/สวนหย่อม ปลอดภัยมลภาวะ มีสาธารณูปโภค สาธารณูปการพร้อม มีความสงบ มีลานอเนกประสงค์สำหรับเด็ก/สนามเด็กเล่น วางผังที่อยู่อาศัยเป็นระเบียบ ชุมชนร่มรื่น น่าอยู่ สะอาด มีระเบียบ มีสนามกีฬา มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	มีที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินเป็นของตนเอง มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปลอดภัยจากยาเสพติด และยาเสพติด มีโครงสร้างพื้นฐานครบถ้วน มีสิ่งแวดล้อมและเพื่อนบ้านที่ดี ชุมชนมีความสุข	คนในชุมชนมีที่อยู่อาศัยของตนเอง มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยเฉพาะปลอดภัยาเสพติดในชุมชน สภาพแวดล้อมดี มีสิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ
๖ สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล		มีส่วนร่วมในการพิจารณาออกกฎหมาย/กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ชุมชนมีความสมานฉันท์ มีศูนย์ข้อมูลข่าวสาร รับเรื่องราวร้องทุกข์ ภายในชุมชนชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน		มีการบริหารจัดการชุมชนที่โปร่งใส เป็นธรรม คนในชุมชนมีส่วนร่วมในนโยบายของรัฐ มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ชุมชนเข้าใจสิทธิขั้นพื้นฐานและใช้สิทธิอย่างถูกต้อง ในการแสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนของตนเอง

5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขในชนบทและเมือง

- ❖ กระบวนการพัฒนาเพื่อสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข
- ❖ การพัฒนาสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนและชุมชน
ในชนบทและเมือง
- ❖ การเชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูล

กระบวนการพัฒนาเพื่อสร้างความยั่งยืนเป็นสุข

① การเสริมสร้างกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง

- ❖ เผยแพร่ตัวอย่างการพัฒนาของชุมชนพึ่งตนเองที่ประสบผลสำเร็จ
- ❖ สนับสนุนและเสริมสร้างศักยภาพผู้นำชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การใช้กระบวนการมีส่วนร่วม(เวทีประชาคม) ในทุกชุมชนและทุกกิจกรรมการพัฒนา

② กระจายอำนาจภาครัฐในการวางแผนและแก้ปัญหา

- ❖ ปรับกลไกและหลักเกณฑ์การจัดสรรทรัพยากรภาครัฐให้ลงสู่ชุมชนได้โดยตรง
- ❖ สนับสนุนบทบาทการพัฒนาของผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ
- ❖ ผ่อนคลายกฎระเบียบให้เอื้อต่อการพัฒนาชุมชน

③ การเสริมสร้างปัญญาให้กับชุมชน

- ❖ สนับสนุนบทบาทของสถาบันการศึกษาให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
- ❖ สนับสนุนให้กลุ่มแกนนำ ผู้รู้ในชุมชนและผู้สูงอายุสร้างองค์ความรู้ที่เป็นระบบ
- ❖ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ❖ สนับสนุนการจัดการ “กระบวนการเรียนรู้

การพัฒนาสู่ความยั่งยืนเป็นสุข ของคนและชุมชนในชนบทและเมือง

พัฒนาคนให้การมีสุขภาวะที่ดี
ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา
พัฒนาระบบบริการสาธารณสุขครบวงจร
ขยายโอกาสทางการศึกษา

เสริมสร้างครอบครัวให้มีความมั่นคง มีสัมพันธภาพที่ดี
และมีคุณธรรมจริยธรรม

สนับสนุนค่านิยมครอบครัวอบอุ่น เชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถานศึกษาและ
สถาบันทางศาสนา ผนึกสร้างกิจกรรมร่วมของสมาชิกในครอบครัว และสร้าง
ค่านิยมให้เห็นคุณค่าและกตัญญูรู้คุณ ผู้สูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมการสร้างเครือข่าย
ผู้สูงอายุเพื่อเป็นแหล่งพบปะสังสรรค์และอบรมจริยธรรมแก่เยาวชน

สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

สนับสนุนระบบการออมเพื่อสวัสดิการและการชราภาพโดยกลไกชุมชน พัฒนาอาชีพเพื่อสร้างความมั่นคงของรายได้ พัฒนาระบบสวัสดิการสังคมที่มีคุณภาพ ทัวถึง และเป็นธรรม ขยายผลการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติให้เข้าถึงประชาชนอย่างกว้างขวาง

พัฒนาสิ่งแวดล้อมความสะอาด
เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

พัฒนาระบบสาธารณูปโภค/สาธารณูป การให้เข้าถึงชุมชน ระบบขนส่งสาธารณะในเมือง
จัดโครงสร้างพื้นฐานตลอดจน
โครงข่ายโทรคมนาคมให้กระจายสู่พื้นที่ชนบท

ฟื้นฟูและรักษาทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ
ดิน ป่า จัดการมลภาวะอย่าง
เข้มงวด สร้างสภาพแวดล้อมที่
น่าอยู่ในชุมชนชนบทและเมือง

สร้างความมั่นคงและปลอดภัย
ในชีวิตและทรัพย์สิน

รัฐสร้างหลักประกันและขีดความสามารถ
ในการดูแลความมั่นคง ความปลอดภัยใน
ชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งสร้างจิตสำนึก
ส่วนร่วมในการดูแลเฝ้าระวัง รักษาความ
มั่นคงปลอดภัย และความเป็นระเบียบ
เรียบร้อยของสังคม

การเชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูล

เพื่อกระจายโอกาสการพัฒนาให้ทัดเทียมและทั่วถึง เสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งในชนบทและเมือง เสริมสร้างประสิทธิภาพการแข่งขันและความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ โดยใช้ความเข้มแข็งของชุมชน การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ตลอดจนกระบวนการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนา

ประเด็นการระดมความคิดเห็น

ให้ข้อคิดเห็นต่อ...รายงานสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในพื้นที่เมืองและชนบท ซึ่งสะท้อนการปรับเปลี่ยนกระบวนการทรรศน์การพัฒนาและวิถีชีวิตของคนในเมืองและชนบท ในทิศทางที่มุ่งสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับ...กรอบแนวคิด กระบวนการ และวิถีการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขในพื้นที่เมืองและชนบท เพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขที่มีความหลากหลายแตกต่างกันทั้งในเมืองและชนบท

ร่วมเสนอ ...แนวทางการและขับเคลื่อนพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขในพื้นที่เมืองและชนบทที่เหมาะสม สอดคล้องกับภูมิสังคมในแต่ละพื้นที่ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

วิถีเมืองเกษตรชนบท. **กัป**. ความอยู่เย็นเป็นสุข

E-mail: spatial@nesdb.go.th

Tel 0 2253 3116

Fax 0 2253 2727